SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici Riva Piazzutta 18 - Cena oglasom po dogovoru. Odprto vsak delavnik od 10. - 12. ure

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAKO SREDO
Poštni ček. račun št. 9 - 17768 — Poštnina plačana v gotovini - Sped. in abbonamento postale II. Gruppo

Leto III. Štev. 32 | GORICA DNE 6. AVGUSTA 1947. | Cena L. 10

Bistvo današnje krize v človeštvu

Lani 25. maja je načelnik laburistične stranke socialist in ministrski predsednik Anglije govoril na letnem zborovanju škotske cerkve naslednje besede:

»Današnjemu svetu je potrebno duhovno vodstvo. Mi, ki služimo našemu ljudstvu v vladi, se dobro zavedamo, kako ste potrebni vi, ki služite narodu v cerkvah. Naj bo razlika med verniki raznih cerkva še tako velika, vendar vsi so edini v naglašanju človečanske vrednosti vsakega posameznika, vsake skupine in naroda.«

Letos na Binkošti je isti predsednik g. Attlee na kongresu v Margate vpričo mnogih ministrov — laburistov in strankinih veljakov glasno čital v anglikanski cerkvi odlomek iz sv. pisma, ki govori o prihodu Sv. Duha.

Tako pojmujejo v Angliji pomen vere v duševnost. V Ameriki praznuje predsednik in vsa uradna javnost vsako leto dan zahvale vsemogočnemu Bogu. Iz ust najvišjih predstavnikov naroda se slišijo večkrat na javnih zborovanjih besede o božji pomoči, ki je potrebna državi in vladarjem.

Na Vzhodu pod rdečo zvezdo je o vsem tem globok molk. Ne samo to, — ampak znani Luciferjev »non serviam, ne bom ti služil!« je tam že geslo. Sovraštvo do Boga in do vsega, kar na Boga spominja, je tam doma; prava podoba pekla.

Prav v tem navzkrižju duha in gole materije je zasidrana vsa strašna kriza današnjega človeštva. Prav tu se ločijo temeljna načela o človeški osebnosti (za krščanski Zapad je človek res človek, ustvarjen po božji podobi, za brezbožni Vzhod je le višje razvita žival iz materije brez vsakega višjega cilja), o morali in etiki, o medsebojnem odnosu raznih družb in držav, o obveznosti mednarodnih dogovorov i. t. d.

Edini izhod iz te strašne krize človeštva je — ne gospodarskega in političnega značaja, — ampak etičnega in dogmatičnega, namreč povrnitev Vzhoda k veri v Boga in duševnost ter njegov preokret od oboževanja materije. Za to pa je potrebna izredna milost božja, ki jo bodo izprosile velike žrtve svetih in nedolžnih ljudi in njih goreče molitve.

Osvobodilna fronta in duhovščina

Pod tem naslovom je Primorski dnevnik dne 23. VII. svojim lahkovernim bralcem spet postregel s kopico potvorb resnice na škodo slovenski duhovščini cone A.

Če bi hoteli odgovarjati na vse laži, zavijanja, potvorbe resnice in grobe sofizme, s katerimi komunistično časopisje slepi lahkomiselno in naivno ljudstvo, bi morali imeti na razpolago denar in propagandni aparat komunistične partije. — Toda tega nimamo, čeprav bi nas Primorski dnevnik rad uvrstil med privilegirance *»maloštevilnih izbrancev... ki se ne morejo odreči lahkemu zaslužku na račun in škodo ...svobodno izkoriščanega mezdnega delavca.«* Zato se moramo zadovoljiti z zelo kratkim odgovorom na gori omenjeni strupeni napad.

»Prim. dn.« se pritožuje, da je skoraj vsa duhovščina cone A sedaj proti Osvobodilni fronti, medtem ko je bila med borbo skoraj kompaktno zanjo. Če bi hotel list povedati vso resnico, bi moral reči: Skoro vsa duhovščina v Sloveniji, v coni B in celo tudi v coni A, ki je še najmanj okušala blagoslov OF, je proti OF.

»Prim. dnevnik« bi rad pojasnil, zakaj se je duhovščina tako spremenila.

Po njegovem mnenju se je duhovščina dala vpreči v »ofenzivo ameriškega imperializma proti naprednim družbenim silam«, to se pravi, da je duhovščina proti OF, ker je za kapitalizem in proti pravičnim zahtevam delovnega ljudstva. To svojo hudobijo pa da duhovniki zakrivamo z nekako navidezno skrbjo za sv. vero in njene vrednote, ki da so od komunizma ogrožene, medtem ko so po mnenju tega lista *»interesi vere izven debate in izven nevarnosti.«* Katoliški listi se po mnenju tega glasila borijo proti komunizmu iz verskih in nravstvenih nagibov »ne morda zato, ker to sami verujejo, ampak le zato, ker je na svetu še preveč ljudi, ki podobne neumnosti celo verjamejo.«

Mi bi rekli, da dandanes je na svetu vedno več ljudi, med njimi tudi vsaj 80% Slovencev, *ki ne le verjamejo*, kar jim duhovščina govori o pogubnosti brezbožnega komunizma na vseh poljih, *ampak to pogubnost v vsej grenkosti okušajo*, četudi *duhovščina molči* in morda samo kake prav nedolžne pridige prebira ali na pamet podaja, kakor se to godi v Ljubljani.

»Primorski dnevnik« ne more več napisati nobene reči o kakem nasilju, oviranju svobode ali izkoriščanju delovnih množic v svetu, ne da bi vsak razumen Slovenec kaj lahko zaključil: »IN VSE TO SE V SE HUJSI MERI GODI MED NAMI POD RDEČO VLADAVINO«. Torej Slovencem je lahko verjeti »neumnosti« o komunizmu.

Komunisti bi radi naše nasprotovanje proti komunizmu prikazali kot odobravanje kapitalistične družbe in odpor proti pravičnim gospodarskim reformam. Naj se ti ljudje potrudijo in naj n. pr. v našem listu najdejo tudi le en sam stavek, iz katerega bi bila razvidna taka gorostasna miselnost.

V našem glasilu smo objavili že dolgo vrsto člankov, v katerih smo zagovarjali pravice delavcev in klicali po reformah družbenega življenja, a po resnično pravičnih reformah brez nasilja in krvavih revolucij. Komuniste pa boli, da delavca ščitimo ne le pred zasebnim kapitalizmom, ampak tudi pred državnim kapitalizmom, ki ga predstavlja komunistična družba in je v mnogočem še hujši in za človeško dostojanstvo še bolj ponižujoč, kot je zasebni.

Noben pravi katoliški duhovnik ni bil ne za časa borbe in ne more biti sedaj za komunizem, ki ga je OF prej skrivala z narodno krinko in se ga zdaj prav nič več ne sramuje, marveč se še norčuje iz tistih, ki so se dali v prejšnjih letih od njega tako kruto prevarati.

Duhovščina se ni spremenila, le OF se je razgalila!

Pogrešena primerjava

»Soča« je že v svoji prvi številki čutila dolžnost, da se grdo obregne ob goriškega nadškofa msgr. Margottija zaradi birme v Podgori, češ da je ob njegovem prihodu v Podgoro policija zaprla nekaj »voditeljev naših organizacij« in da je to znamenje, »kakšno priljubljenost uživa škof pri ljudstvu,« da mora ob njegovem prihodu policija podvzeti iste ukrepe, kakor so jih, ko sta prihajala Duce ali kralj. (Ali v Jugoslaviji Tito!)

Nam se zdi, da ta primera šepa. To ni znamenje, »kakšno priljubljenost uživa škof pri ljudstvu«, temveč da se policija boji neredov od strani »nekaterih neodgovornih elementov«, ki so, kot znano, napadli že enkrat avto g. nadškofa in nedolgo od tega napravili veliko sramoto narodni zaščiti v Kopru, ko ni znala zaščititi »svobodne vršitve verskih obredov« škofu msgr. Santinu, kakor to predvideva sama jugoslovanska ustava. Njega dni se je nekaj podobnega zgodilo škofu msgr. Srebrniču na Sušaku, ko so ga »neodgovorni elementi« napadli z gnilo repo, predno mu je mogla narodna zaščita priskočiti na pomoč. Te dni pa smo slišali, da so »neznanci« ponoči porezali gume avtu ljubljanskega škofa Vovka, ko je prišel na birmo v Kočevje. Naša civilna policija je torej vendarle tako modra, da zna take »neodgovorne elemente« pravočasno ugotoviti in tako omogočiti, da se uveljavi prava »ljudska volja«. In ljudska volja se je v Podgori pokazala tako, da so g. nadškofu Margottiju pripravili tep slavolok, kar so ravno »voditelji naših organizacij« hoteli z grožnjami preprečiti. Zato je policija te ljudi za en dan povabila k sebi v obiske. G. nadškofa so potem verniki lepo sprejeli in vsa slovesnost se je izvršila v popolnem redu. Tako se je pokazalo, da ljudstvo škofa kot takega spoštuje in da ga nekateri »neodgovorni elementi« ne spoštujejo. In pred takimi elementi je prav, da škofa policija zaščiti, ker je pač za to postavljena, da zagotovi red in varno kretanje vsem osebam, tudi škofu. Če smo pa do tega prišli, da mora policija ščititi škofa pri birmi, je to sramota za tako zvane voditelje naših organizacij in ne za škofa.

(Glede birme škofa Vovka v Kočevju smo izvedeli še sledeče podrobnosti: na poti so mu delali take sitnosti pri pregledovanju listin, da je prišel v Kočevje med 3. in 4. uro popoldan namesto ob desetih. — Ponoči so mu vzeli luč in vodo.)

Misijon v Trstu

Tržaški škof mons. Santin je napovedal velik ljudski misijon za mesto Trst. V pismu, ki so ga prebrali v nedeljo 20. jul. po vseh tržaških cerkvah, pravi škof: »Je že precej časa, odkar mislim na velik misijon v Trstu. Naše mesto je precej trpelo. Ima veliko problemov vseh vrst, ki težijo nas vse. Premnoge skrbi so pa velikokrat krive, da pozabljamo na osnovne probleme življenja. V zgodovinskih urah pa se morajo narodi teh problemov še živeje zavedati... Ta namen ima sveti misijon, samo ta namen: Bog in duša.

Sv. misijon so sprejeli člani družbe sv. Pavla: torej bo to pavlinski misijon, ki se bo vršil po cerkvah in izven njih.

Raztezal se bo na vse mesto in na posamezne župnije; vršil se bo za italijanske vernike v italijanščini in za slovenske v slovenščini. Začel se bo 17. septembra in se končal v nedeljo 28. sept.

Upam, da bodo tržaški verniki ta dar luči in ljubezni sprejeli z veselim in odprtim srcem.«

S tržaškimi verniki se veselimo tudi mi za tako velik dar božji in želimo misijonu obilo trajnega uspeha.

DUHOVNE VAJE ZA FANTE

bodo od 30. avgusta zvečer do 3. sept. zjutraj v Malem semenišču v Gorici. Fantje naj se zglasijo pri svojih dušnih pastirjih, ki naj jih do 25. avg. javijo na škofijo v Gorici. Vzdrževalnina znaša tisoč lir. S sabo naj prinesejo kruh ali izkaznice za kruh, brisačo ter, če mogoče, tudi rjuhe in sladkor.

VISOKO ZVU - VPRAŠAMO

S koncem julija je mestno županstvo v Gorici premnogim, ako ne morda vsem slovenskim beguncem iz cone B odbilo prošnje za podaljšanje njih bivanja v Gorici, jim s tem odvzelo možnost dobiti nakaznice za živila ter jih tako obsodilo **na lakoto.**

Vprašamo visoko Zavezniško vojaško upravo: 1. Ali bo od nje naznanjena prehrana Post-UNRRA »brez razlikovanja glede na raso, vero in politično prepričanje« šla le za en del beguncev?

2. Ali naj bodo od nje izključeni begunci, ki so doma iz pokrajine Gorica in ki so se pred komunističnim nasiljem zatekli v glavno mesto svoje domače dežele?

3. Ali samo Slovenci nimajo pravice zatočišča (azila) na področju ZVU na Primorskem?

Kot enakopravni državljani zahtevamo, da se ti odloki prekličejo in da visoka ZVU za naše begunce v enaki meri poskrbi kot za vse druge.

OKNO V SVET

SVOBODNA MADŽARSKA. — Stranka »Svobode«, glavna opozicionalna stranka na Madžarskem, se je razpustila. Voditelji so v parlamentu izjavili, da se je stranka razšla, ker vlada ni več sposobna ščititi varnosti njenih poslancev.

EGIPT SE PRITOŽUJE. V New York je prispel egiptovski prvi minister Mahmud Paša, ki bo osebno vložil pri Varnostnem svetu pritožbo svoje vlade čez Veliko Britanijo, ki da ne mara zapustiti Egipta (še vedno ima zasedene predele okrog Sueškega prekopa) in Sudana, ki si ga prilašča egiptovska vlada.

BEZIJO. Iz sovjetskega področja v Nemčijo uhaja vedno več nemških beguncev na britansko ozemlje. Samo na Nižje Saško priteče okrog 15.000 ljudi na mesec. Čemu vsi ti ljudje bežijo, ako je pod Sovjeti res... paradiž?

VOJNA V INDONEZIJI se nadaljuje in postaja vedno bolj srdita. Nizozemci prodirajo sicer še vedno, na drugi strani pa se tudi odpor indonezijskih čet vedno bolj ojačuje, radi česar raste nevarnost, da se tudi ta vojna sprevrže v dolgotrajno položajsko borbo. Vkljub temu so Nizozemci zelo optimistični. Podguverner Van Mook je izjavil celo na radiu, da so Nizozemci v glavnem že dosegli svoje cilje in da borba ne bo trajala več dolgo. Govori se, da bo Velika Britanija skušala posredovati.

OBISKI NA VZHODU. Medtem ko se skuša zapadna Evropa gospodarsko organizirati in si opomoči na podlagi Marshallovega načrta, se tudi vzhodna Evropa pridno giblje in utrjuje v znamenju sovjetskega komunizma. Zlasti se to pozna na številnih obiskih, ki se vršijo med državniki vzhodnega bloka: tako sta bila pred nedavnim na obisku v Moskvi češkoslovaški ministrski predsednik Gottwald in njegov zunanji minister Masaryk, potem se je mudil v Moskvi albanski vodja gen. Hodža. Bolgarski predsednik vlade Dimitrov je obiskal v Beogradu Tita. Zdi se, da ima ta obisk namen, še ojačiti vezi med Bolgarsko in Jugoslavijo, morda zaenkrat s pomočjo carinske zveze, kot obstoji že med Jugoslavijo in Albanijo.

SCOCCIMARRO V FURLANIJI. V Belvederu pri Gradežu je bil 27. t. m. velik shod furlanskih komunistov, katerega se je udeležil tudi Scoccimarro, italijanski komunistični voditelj, ki je v svojem govoru med drugim rekel: »Mi vemo, da ima Jugoslavija višjo obliko demokracije (demokracijo OZNE, prisilnega dela, duhovnega suženjstva, sovraštva do Boga in do Cerkve - op. ur.) in smo za to, da se s to državo sklenejo taki sporazumi, ki bodo v obojno korist.«

V ITALIJANSKI SKUPŠČINI se bije že več časa boj za ali proti ratifikaciji mirovne pogodbe. Vlada in njen blok sta mnenja, naj se mirovna pogodba takoj ratificira, ne glede na to, kdaj jo bo ratificirala SZ. Levica in del liberalcev pa je odločno proti ratifikaciji mirovnega »diktata«, kot ga imenujejo. Zdi se, da zapadni zavezniki pritiskajo na Italijo naj čim prej ratificira, kar je tudi storila.

ENAJSTIČ VETO. V Varnostnem svetu se obravnava že več časa balkansko vprašanje, ki postaja iz dneva v dan vedno bolj pereče. Ameriški zastopnik je predlagal, naj se ustanovi posebna komisija za Balkan. Predlog je šel na glasovanje in je bil z ogromno večino izglasovan. Tu pa je posegel vmes sovjetski zastopnik Gromiko, ki se je sicer glasovanja vzdržal, in postavil svoj veto. S tem je ameriški predlog padel v vodo. SZ se je v Varnostnem svetu poslužila že enajste pravice veta.

Oj mučenci!

Oj mučenci, oj mučenci,
sveti vi mučenci naši!
Kje grobovi, kje grobovi,
kje so grobi vaši?
Kdo je, kdo vas pokopaval?
Kdo, oj kdo vas objokaval?
Kdo je, kdo vas blagoslavljal?
Kdo se je od vas poslavljal?

Nihče se poslovil ni.
Nihče blagoslovil ni.
Nihče objokaval ni.
Nihče pokopaval ni.
Ko na nas streljali so,
mukam se smejali so.
V jame nas metali so,
nam se krohotali so.

Da ne zvedel nič bi svet:
grobom zbrisali so sled!

Oj mučenci, oj mučenci,
sveti vi mučenci naši!
Kje so palme, kje so venci,
kje so venci vaši?
Kdo vas, kdo vas bo proslavil?
Kdo vas, kdo nam v zgled postavil?
Kdo vas, kdo vas bo nagradil?
Kdo na prestol vas posadil?

Bog nas sam proslavil je.
Bog nas v zgled postavil je.
Bog nas sam nagradil je.
Na prestòl posadil je!
Palma zmage zeleni,
v roki svojo vsak drži.
Venec žrtev nas krasi,
krona rajska nas časti.

Zbrisana ni naša sled,
nas slavi vesoljni svet!

J.

KRAŠKE JAME...

Civilna policija iz Trsta in Gorice je začela skupaj z ognjegasci iz Trsta preiskovati kraške jame, kjer se sumi, da so ostanki ljudi, ki so jih v jame pometali med partizansko borbo. Preiskali so več jam okrog Komna, Kobjeglave, Gorjanskega. Preiskati nameravajo okrog 24 jam. Prizor, ki se jim nudi na dnu teh jam, je vedno enak: kupi

človeških okostnjakov, med njimi ostanki obleke, žica, s katero so včasih žrtve zvezali, predno so jih pahnili v brezno, kaka svetinjica ali osebni spominček ali kaj podobnega, kar za roparje ni imelo vrednosti. Okostnjake spravljajo v krste in jih prevažajo na goriško mestno pokopališče, kjer bodo skušali ugotoviti, kdo so, predno jih polože v grob v blagoslovjeni zemlji. Italijansko časopisje poroča, da po ostankih obleke sodeč gre po večini za bivše italijansko vojake. Toda nam se zdi, da gre po večini za domače ljudi, »likvidirane« ob raznih dobah »osvobodilne borbe«, saj nam je vsem še dobro v spominu, kako je tedaj nemotenо gospodarila VDV po vseh slov. vaseh. Med njimi so gotovo tudi mnoge žrtve iz maja leta 1945.

Slovenci! Odložite strah in povejte na pristojnem mestu, kje počivajo slovenske žrtve komunističnega nasilja. Naš molk v tem pogledu je naša narodna sramota, kajti tako misli svet, da gre pri teh jamah le za žrtve *slovenskega* narodno šovinističnega nasilja in ne za žrtve *komunističnega* nasilja, KI JE DIVJALO SE MAJBOLJ NAD SLOVENCI SAMIMI.

DOMAČE NOVICE

Petdeset let kristjan

Ko se drugi v naši deželi spominjajo 50 letnice rojstva monsinjorja dr.-ja Mirka Brumata, ki jo je praznoval v krogu svojih prijateljev in kolegov 18. jul., se zdi nam bolj primerno, da se poveselimo z njim ob 50 letnici njegovega krsta, ki ga je prejel na dan sv. Ane pred 50 leti. Saj je zanj in njegovo delo najbolj značilno to, da je kristjan. Ob priliki letošnje obletnice rojstnega dne je prejel monsinjor v dar značilno podobo s 50 križi, ki jih je narisala roka preprostega moža. Simbolično znamenje njegovega življenja, ki ga je začel na sv. Ano, ko ga je šempeterski župnik sprejel med kristjane. Križu je ostal Mirko Brumat zvest vsa leta do sedaj, tudi takrat, ko so druga znamenja v deželi zastirala sijaj križa in ljudem mešala pamet.

Poleg križa je na gori Kalvariji stala Marija. Tako je tudi msgr. Brumat znal združiti v svojem življenju križ in Marijo. Postal je škofijski voditelj Marijinih družb, voditelj Marijine družbe v Gorici, pisatelj Marijinih šmarnic, neutrudljiv pridigar Marijine slave in voditelj duhovnih vaj Marijinih družbenic in vseh ljubiteljev duhovnega življenja.

Zato želi in vošči katoliška javnost na Goriškem msgr.-ju Brumatu ob 50 letnici krsta, da bi ostal zvest križu in Mariji do smrti — in bi mu na koncu zemeljske poti Marija z »nebeškim ključem« odprla vrata večnega veselja.

+ JANKO KOS

Dne 29. julija t.l. je umrl v Gabrijah na Vipavskem braniški kurat preč. g. Janko Kos. Rodil se je l. 1881. v Kobdilju ter je služboval kot kaplan v Kanalu, Cerknem, Devinu, kot kurat v Štanjelu in od l. 1927. dalje v Branici. Bil je g. Janko skromen in ponižen duhovnik. V svoji radodarnosti je vse razdal, tako da je živel v vednem uboštvu. Bil je zelo priljubljen radi svoje prijaznosti in dobrosrčnosti.

Preč. g. Kos je bil velik slovanoljub. Ogreval se je zlasti za slovansko Rusijo. Za Rusijo se je navdušil na gimnaziji v Kranju pod vplivom profesorja msgr. dr. Jožefa Debevca. Naučil se je dobro ruskega jezika in prav pridno študiral delo velikega ruskega filozofa Solovjeva za zedinjenje pravoslavcev s katoliško Cerkvijo.

Ta duhovnik je bil brez dvoma največji ljubitelj Rusije v naši deželi. — S tem pa ni rečeno, da ga ni bolelo, ko je videl, kako zapadajo njegovi ljudje komunizmu, in to v tragični zmoti, da gre za narodno osvoboditev. To ga je silno bolelo. Ko sem ga obiskal dne 10. febr. 1943, torej v dneh zbiranja naših moških v delavske bataljone, mi je tožil: »Sličen sem koklji, kateri so podložili račja jajca. Pridno je valila, vse izvalila. Pa je peljala svoje piške — račji rod — na prvi izlet. Priracali so do prve mlake. V račkah se je vzbudila njih prava narava: vse so poskakale v vodo. Koklja je stala na bregu, kričala, opominjala, jokala... Tako se je zgodilo tudi meni. Deset fantov je šlo v gozd. A šlo je tudi moje najnežnejše in najpobožnejše dekle, prava sveta Nežika. Zakaj? Očeta so ji fašisti dvakrat neusmiljeno pretepli. Iskali so še sina, ki se je odločil raje v gozd. Pa je objela brata: »S teboj grem! Nočem v ječo, ki me čaka po tvojem odhodu. Hočem na prostem živeti. In je šla... Če pa je šla sveta Nežika, kdo bo ostal?... Pred desetimi dnevi sem prodal vino v Gabrijah. Pa mi povedo: »Domov pojdite! Mrtvo so našli gospo Trampuževo. Ustrelili so jo v spalnici z balkona. In partizani, morilci, so poslali pismo orožnikom v Vipavo, kjer so pisali, da so jo oni likvidirali, ker se je imenovala v Ajdovščini »madre del dopolavoro«. No, čez dva dni je bila pogrebna maša. Pri oltarju stojim in slišim prihajati kamione s škvadristi iz Štanjela. Prišli so kaznovat vas. Kako sem se tresel, ko je kamion za kamionom drdral mimo cerkve in zavijal k župnišču. Pa je štanjelski župan, sorodnik pokojnice, vendar prepričal došlece, da je vas nedolžna, saj so krivci pisali v Vipavo...«

Tako mi je g. Janko opisal, kako so bili njegovi ljudje potegnjeni v partizanstvo. Dejstvo, da so italijanske oblasti pošiljale moške v delavske bataljone, dekleta pa v tržaške ječe, jih je še bolj zagrenilo. G. Janko je vse to razumel. Trpel je s trpečimi, doživljal razočaranja, med katerimi je bilo največje to, da je zavladal komunizem na škodo slovanstva.

Iz Opatjega sela nam pišejo

Starši iz Opatjega sela, iz Kostanjevice in Novela, ki še nekaj dajo na vero in na svobodo vesti, so se odločili, da pošljejo svoje otroke k birmi v Gorico, ker je pač samo v Gorici naš škof in ker samo škof v škofiji birmuje. Ljudem, ki mislijo, da morajo v vsem in povsod delati le zgago in nemir ter terorizirati nebo in zemljo s svojo neumnostjo in hudobijo, so bili proti birmi. Neki gorečnik je vzel avto in z njim obredel vse vasi, da bi ljudi prepričal, kako »izdajstvo« napravijo, ako pošljejo svoje otroke h g. nadškofu Margottiju k birmi. Na skupni seji odborov vseh organizacij je skušal z vso zgovornostjo prepričati poslušalce, kaka sramota bo padla na Opatje selo, ako pojde toliko otrok v Gorico k birmi. Povedal je, da bodo že isti dan to zvedeli v Vatikanu in da bodo nato vsi reakcionarni časopisi o tem pisali. (Veliko dela bi imel Vatikan, ako bi hotel sprejemati poročila o vseh birmah z vsega katoliškega sveta!). Poleg takih gorostasnih budalosti se je funkcionar poslužil še običajnih groženj, da bodo birmanci in botri vrženi iz organizacij in da bodo morali ti birmanci pod Jugoslavijo zopet k birmi, ker tam Margottijeva birma ne bo priznana. (Hudomušnež bi lahko dodal, da bodo otroci kar srečni, ako bodo morali zopet k birmi, če se bo takrat našel v Jugoslaviji še kak birmski dar, kakor so n. pr. zlate verižice, ure, kolači in podobno.)

Torej vkljub vsemu in vsem je večina naših staršev ostala »nezavedna« (t. j. se ni zavedela, da se je treba pod rdečo komando odpovedati vsaki drobtinici človeške svobode) — in je poslala v Gorico 85 birmancev. — Le nekaj svojega sužnjeskega položaja »zavednih« družin je opustilo sveto birmo; med njimi je nekaj tudi takih, ki so si dali vzeti vero v dragocenost sv. birme.

Po zahtevah resnične svobode in prave ljudske volje se je birma vršila tako, da smo imeli 19. VII. velik praznik v duhovniji. Vsi so bili tako veseli, da so se hoteli nekoliko poveseliti tudi v vaški gostilni.

Veseli, prepevajoči družbi se je pridružil neki surov in neolikan pobalin iz cone B. Z njim je prišel tudi neki domačin, ki živi istotako v coni B. Ta dva sta začela prepevati nabožne pesmi v vnebovpijoče bogokletnim besedilom. Tako je n. pr. neka pesem govorila o Mariji, ki da je »zgodnja prasica« in »kraljica prasic«. (Teh strašnih besed bi nikakor ne hoteli napisati, ako nam ne bi bilo do tega, da naše ljudstvo prav z rokami otipa brezno moralne propalosti, v katero ga je pahnil brezbožni komunizem, in da tako spodbudimo dobre vernike, naj zadoščujejo božji pravičnosti za tolike grdobije svojih pokvarjenih bratov in sester, ker drugače nas bo Bog vse skupaj pokončal. Op. ur.) Hotela sta peti tudi bogokletne litanije Matere božje, toda žene so se dvignile in na ves glas grdega pritepenca ozmerjale. Ker je nato začel groziti s tem, kaj jih čaka, ko pridejo »oni« dol, so pa vstali razjarjeni moški in malopridnež jo je moral skozi okno popihati v noč.

Zelo nam je žal za domačina, ki je zašel v tako družbo. Prej je bil skozi dolga leta cerkveni pevec in prav zgleden mož. Sedaj pa se je vrnil domov tak. S sedanjo izobrazbo in tovaršijo naj ne hodi več med nas, ampak naj ostane tam, kjer je.

To bodi opomin za nas vse, da se moramo varovati komunističnih naukov in družb, ki morejo še celo odraslega človeka v kratkem času popolnoma izpriditi.

»Švicarski dar«

Tako se imenuje pomoč, ki jo nudi Švica po vojni najbolj prizadetim deželam v zahvalo božji Previdnosti, da je mogla ohraniti svojo nevtralnost in se obvarovati vojnih grozot v zadnji vojni.

Po posredovanju švicarskega konzula v Trstu bo tega daru deležna tudi Gorica. S pomočjo Papeške podporne komisije bodo dajali skozi 2 meseca vsak dan 800 najpotrebnejšim otrokom ne glede na narodnost, vero in politično stranko, h kateri pripadajo, prav izdaten zajtrk, sestoječ iz mleka, kakaa in sira. — Otroci bodo prejeli od Papeške komisije v ta namen posebno izkaznico.

Starši naj se za to zadevo zanimajo in se zglasijo v šoli v ulici Leopardi, kjer bodo 4. VIII. začeli deliti zajtrk od 7.30-9.30.

DUHOVNE VAJE ZA ŽENE

Za goriške gospe brez razlike glede na stan in starost bodo pri sv. Antonu od 10. do 15. avgusta posebne duhovne vaje, ki naj našim ženam in materam dajo nove luči in pobude za krščansko vzgojno delo.

Prvi govor bo v nedeljo 10. VIII. zvečer ob 8. uri. V ponedeljek, torek, sredo in četrtek bosta po dva govora: prvi ob 6. uri zjutraj, drugi ob 8. uri zvečer. Sklep bo na praznik Marijinega vnebovzetja v goriški stolnici ob 6. uri zjutraj.

Počitniški tečaji

Sredi prve polovice avgusta se na slovenskih srednjih šolah v Gorici pričnejo počitniški tečaji za dijake, ki imajo popravne izpite, in za tiste, ki so sicer izdelali, a bi si radi utrdili pridobljeno znanje. Tečaji bodo trajali približno dva meseca po tri ure (po potrebi tudi več) na teden za vsak predmet.

Dijaki, ki želijo posečati te tečaje, naj se čimprej prijavijo v tajništvu svoje šole (v dopoldanskih urah), kjer dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Na tajništvu nižje strokovne šole naj se zglasijo od 9. do 11. ure do 10. VIII. Prispevbina za tečaj je 500 L.

Razglas

Na podlagi splošnega ukaza št. 105 Zavezniške vojaške uprave je oprostitev od užitninskega davka za vinske pijače za pridelovalce omejena le na tisto vino, ki ga rabi le kdor sam obdeluje zemljo. Oprostitev velja največ za en liter na dan za vsako osebo njegove družine.

Vsi pridelovalci, ki ne obdelujejo lastnoročno zemlje, izgubijo pravico do oprostitve, ki so jo do sedaj uživali.

Če more kdo prodati

III., V. in VI. del knjige »Die heilige Saat« (Verlag Pustet-Regensburg) naj to sporoči uredništvu »Slov. Prim.«

ORTOPEDIK
NICOLA BECCHI
TORINO - VIA REGGIO, 8
Specialist za odstranitev
KILE
brez operacije
osebno znan v naši pokrajini objavlja eno izmed toliko zahvalnih pisem:

Cenjeni gospod N. Becchi.

Skozi 25 let sem trpel na dveh velikih kilah ter sem vsako leto izmenjaval navadni kilni pas, toda brez kakršnega koli izboljšanja. Ves obupan sem dočakal starost 74 let, ko so mi končno nasvetovali, naj se obrnem na vas, ki ste mi s svojim popolnim aparatom v kratkem času popolnoma odstranili obe kili.

Zagotavljam vam, da vas bom ob vsaki priliki topio priporočil.

MILKOVICH EGIDIO, upokojenec
Ulica Garibaldi 3-46, Opatija

Ortopedik bo sprejemal v:
Tržiču: v torek 12.VIII. v hotelu Moncenisio
Trstu: v torek 12. in v sredo 13.VIII. v hotelu Continentale;
Gorici: v sredo 13.VIII. v hotelu Unione.

Urh in Žef

Ko je Urh odhajal proti Logu, so se nekateri turisti odpravljali na Triglav. Kako rad bi se jim pridružil, ako bi ne bil ta kralj slovenskih gora tako presneto visok in tako strašno daleč kot ruski car; saj je v coni B, kamor tak Slovenec, kot je Urh, le težko pride.

Ob misli na Triglav se je spomnil na tri roge po zidovih ob času osvobodilne borbe in na znake v zaglavjih komunističnih listov. Studiral je, ali ti znaki pomenijo res Triglav ali kaj drugega. Presvete Trojice gotovo ne značijo, morda pa značijo *prekleto* trojico: Lucifer ja (saj je nad vrhovi tudi rdeča zvezda), njegovega vidnega namestnika za ves svet in njegovega zastopnika v posameznih državah. Pa Urh je občudoval še druge gore in bi rad vsako posebej obiskal. In spomnil se je napredka nodovodne tehnike in v bujni domišljiji si je predstavljal, kako bo lepo takrat, ko si boš za par liric ali dinarčkov kupil majhno pripravo in si jo vrgel na ramo kot zdaj nahrbtnik in boš potem svobodno kot orel letal z ene gore na drugo. — V sedanjih razmerah pa, je menil Urh, bi šel n. pr. na Mangart le v primeru, da bi bila tam živa Mati božja, dočim se hoče potruditi na Svete Višarje, ker je tam pač Marijina božja pot.

Tako je prišel počasi do Strmca, kjer so pred meseci izročili ključe na novo pozidanih hiš slovenskim gospodarjem. Tu je Urh premišljeval, kako čuden je današnji svet, zlasti kako čudno je današnje narodnjaštvo. Nemec je z jezo hišo požigal; Slovenec se je takrat smejal, ker so bile »žrtve potrebne«. Amerikanec je hiše zidal, isti Slovenec pa se jezi, ker noče imeti opravila z reakcionarji. Ta stvar ne gre Urhu v glavo, kajti on si le ne more predstavljati, da bi bili nesrečni tisti Slovenci, katerim so izročili ključe novih hiš. Seveda bi bili še bolj srečni, ako bi jim bili še prej izročili ključe od tistih blagajn, kjer so bili spravljeni milijončki, katere so Zavezniki določili za obnovo. Tisti ključi niso bili v pravih rokah in tako tudi nove hiše niso take, kakršne bi lahko bile. »Ves svet je gnil!« je tožil polglasno.

Na Predilu se je Urh že pošteno potil. Moral se je ustaviti in pokrepčati. Ko je zajemal iz nahrbtnika in jedel, je gledal leva, ki so ga postavili v spomin padlih v borbi proti Napoleonu. Po južini je zadremal in v snu je gledal veličastne spomenike po vseh slovenskih gorah, mestih in vaseh, ki jih bo postavil v trpljenju prekaljeni in obnovljeni narod žrtvam rdečega mednarodnega Zmaja.

Bilo je že popoldne, ko je prišel naš potnik do Rabeljskega jezera. Med potjo se mu je zdelo, da je napočila nova vojna, kajti po Jezerniški ali Nevejski dolini je grmelo kot na sodni dan; imeli so vojaške vaje. Ob Rabeljskem jezeru je prišla v Urhovo srce Gregorčičeva Muza, ki mu je priklicala v spomin verze:

»Še danes ta hiša na produ stoji
od strašnega priča večera;
vse drugo ko v grobu globokem leži
mrtvo pod valovjem jezera.
Le včasi, ko veter valove vali,
ječe utopljeni se zvon oglasi...
Solza, ki sirota jo lila,
od neba je kazen sprosila!

Urh se je ob premišljevanju Gregorčičeve balade zatopil v brezsrčnost, trdoto in brezmejno sovraštvo današnjih dni. - Ali naj vsa ta grdobija ostane brez božje kazni? — Ob misli na dan plačila, ki si ga pripravlja današnji brezbožni svet, ker se je odpovedal pameti in je srce poteptal v blato, ga je obšla groza in naglo je stopil, da pride kmalu do Mrzle vode, kjer se je namenil spet nekoliko oddahniti in okrepčati za hojo na Svete Višarje.

Tam v neki senci je legel v travo. Za njim sta prišla turist in turistka, ki sta se tudi nedaleč od njega ustavila. Iz pogovora je razbral, da sta bila tovariš Porcij in tovarišica Porcijunkula.

(Nadaljevanje sledi)

Hlapec Ferjan

XI.

Jesensko listje je rumenelo in padalo z drevja in pozno novembrsko cvetje je usihalo po grobovih. Pri Dolinarjevih so medtem zopet pozidali skedenj. Ker je bilo poslopje dobro zavarovano, niso utrpeli prav za prav nobene škode. Tudi tatvina jim je bila za dve tretjini poravnana. Sodišče je namreč kot vrhovno oskrbništvo otrok odredilo, da se dvignejo Ferjanovi prihranki, ki so bili naloženi v hranilnici in ki so znašali okrog poldrug tisoč goldinarjev, in da se s tem deloma poplača zapadli dolg. Tako ni zgubil Ferjan samo svoje časti, dobrega imena in svobode, ampak tudi svoj pošteno zasluženi in privarčevani denar.

Tatinski plen pa je bil medtem v rokah Čukove natakarice Rozke. Ker se je Kosmačev Dreje bal, da bi le utegnil pasti kak sum nanj, je zaradi varnosti izročil denar in dragocenosti dekletu v varstvo. Ta je sprejela nakitje s poželjivim veseljem in glede denarja je izjavila, da si ga bosta ob svojem času pošteno med seboj razdelila. Ko je zvedela Rozka po dveh mesecih, da je Ferjan obsojen, je bila brezmejno vesela in ji je bilo le žal, da mu ne more razodeti, da se je nad njim zmaščevala. Tri fedne pozneje je prišel k nji Kosmačev Dreje, da bi si razdelila plen. Dekle, ki je porabilo že precejšen znesek za poravnavo svojih dolgov, mu je dalo le dve sto goldinarjev v roko. Ko se je hotel temu protiviti, ga je pomirila: »Drejče, bodi pameten! Če dobiš ves veliki znesek hkrati v roke, boš v enem letu vse zapravil. Saj se pač poznaš. Veliko bolje bo, če ostane večji del denarja v moji roki, da se bova lahko poročila in dalj časa kaj imela. O svečnici grem od tukaj proč, dol v Središče, in se lotim pranja. Tudi ti bi dobil delo pri železnici tam kje v bližini. Tako bi imela oba zaslužek. In po veliki noči se poročiva — najpozneje v maju. Stanovanje, pohištvo in druga oprema, moja poročna obleka itd., vse to stane denar in lahko bova ob svojem času še vesela, če se bova srečno prerila skozi prve ovire.«

Nada na skorajšnjo poroko je Kosmača popolnoma potolažila in takoj se je vdal v dekletovo voljo. O svečnici je Rozka zares odšla z Dobrave, Kosmačev Dreje pa je za enkrat še ostal za hlapca pri Tratarju. Teden po veliki noči je zvedel Dreje, da se bivša Čukova natakarica Rozka poroči z nekim zidarskim mojstrom v Središču; šla da sta že zapisat oklice k župniku. Ves žareč od jeze je hitel Kosmač naslednje jutro — bila je nedelja — z zgodnjim vlakom v Središče in je prišel ravno prav, ko sta bila Rozka in neki Jože Lovrač oklicana. V krčmi je Dreje potem zvedel, da je ta ženin prav lahkomiseln človek, pa hudo domišljav. Naslov »stavbni mojster« si je sam dal, je pa samo zidarski mojster in ljudje ga na splošno imenujejo »zidar Pepe«. Kot zidar zna dobro delati, toda dela redko in nerad. Še celo svojo lastno hišico pušča vnemar, da se niti ne govori o revnem zemljišču, ki ga ima. Tedaj je šel Kosmač iskat Rozko. Kmalu jo je dobil slučajno na cesti v spremstvu neke druge ženske. Razkačen je planil proti njej in jo nahrulil brez pozdrava: »Ti — govoriti moram s tebo.. Kje se dobiva sama?«

Dekletu je šinila jezna rdečica v obraz. Za trenutek je pomolčala, nato pa rekla osorno: »Pojdi malo dol po cesti; pridem brž za tabo.«

(Nadaljevanje)

Odgovorni urednik:
Dr. BONAVENTURA MAHNIČ
Tisk. G. Iucchi - Gorica
Tiskano z dovoljenjem A. I. S.